

MẶT TRẬN TỔ QUỐC VIỆT NAM TIẾP TỤC GIÁM SÁT VIỆC THỰC HIỆN TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG VÀ RÈN LUYỆN CHUẨN MỰC ĐẠO ĐỨC CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN

NGÔ SÁCH THỰC*

Phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong giám sát cán bộ, việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt và đội ngũ cán bộ, đảng viên là nhiệm vụ quan trọng, góp phần xây dựng Đảng, Nhà nước và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Từ những kết quả đã đạt được, thời gian tới, cần tiếp tục đẩy mạnh việc thực hiện nhiệm vụ này theo tinh thần Đại hội XIII của Đảng.

Nỗ lực và kết quả đạt được thời gian qua

Ngay sau khi Bộ Chính trị ban hành Quyết định số 217-QĐ/TW, “Về việc ban hành Quy chế giám sát và phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội”, và Quyết định số 218-QĐ/TW, “Ban hành Quy định về việc Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền” trong cùng ngày 12-12-2013, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (MTTQVN) đã có Thông tri hướng dẫn triển khai các quyết định trên để tổ chức thực hiện trong toàn quốc; đồng thời, đề nghị hoàn thiện các quy định pháp luật về giám sát, phản biện xã hội (GSPBXH). Sau đó, Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam năm 2015, Nghị quyết liên tịch số 403/2017/NQLT-UBTVQH14-CP-ĐCTUBTWMTTQVN, ngày 15-6-2017,

“Về các hình thức giám sát và phản biện xã hội”, giữa Ủy ban Thường vụ Quốc hội, Chính phủ và Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương MTTQVN..., đã quy định chi tiết các hình thức GSPBXH của MTTQVN. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã tăng cường phối hợp với các bộ, ngành, tổ chức thành viên hữu quan thực hiện nhiều hoạt động giám sát trong nhiều lĩnh vực mà nhân dân và cử tri cả nước quan tâm. Ủy ban MTTQVN và các tổ chức thành viên các cấp từng bước thực hiện thường xuyên việc giám sát cán bộ, công chức, đảng viên ở cơ sở.

Trên cơ sở các chủ trương, nghị quyết của Đảng, pháp luật của Nhà nước, MTTQVN đã ban hành nhiều văn bản và chủ động triển khai thực hiện các nội dung công tác⁽¹⁾; đã

* Phó Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

(1) Xem trang sau

thành lập Ban tham mưu về chỉ đạo, tổ chức thực hiện Chương trình hành động; ban hành Quy trình tiếp nhận và xử lý thông tin phản ánh, tố cáo về tham nhũng, lãng phí của cơ quan Ủy ban Trung ương MTTQVN; tổ chức các hội thảo chuyên đề để có các giải pháp phát huy vai trò GSPBXH của MTTQVN, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong phòng, chống tham nhũng, suy thoái đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên...

Bên cạnh đó, MTTQVN đã triển khai giám sát cán bộ, đảng viên theo tinh thần Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII; Quyết định số 99-QĐ/TW, ngày 3-10-2017, của Ban Bí thư Trung ương Đảng, về “Ban hành Hướng dẫn khung để các cấp ủy, tổ chức đảng trực thuộc Trung ương tiếp tục phát huy vai trò của nhân dân trong đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”; Quy định số 124-QĐ/TW, ngày 2-2-2018, của Ban Bí thư Trung ương Đảng, “Về giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt và cán bộ, đảng viên”.

Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN đã chủ trì phối hợp với các đoàn thể chính trị - xã hội ban hành chương trình phối hợp thực hiện Nghị quyết Hội nghị Trung ương 7 khóa XII, “Về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ”, trong đó tập trung vào nội dung triển khai thực hiện các quy định của Bộ Chính trị, Ban Bí thư về việc MTTQVN, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia xây dựng, giám sát đội ngũ cán bộ và công tác cán bộ. Việc tổ chức thực hiện thông qua 3 chương trình giám sát là: Giám sát và nâng cao hiệu quả giải quyết khiếu nại, tố cáo ở cơ sở; giám sát cải cách hành chính, đo lường sự hài lòng của người dân, tổ chức đối với sự phục vụ của cơ quan hành chính nhà nước; giám sát việc triển khai và tổ chức thực hiện các quy định về giám sát cán bộ, đảng viên và công tác cán bộ. Qua giám sát, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN đã kiến nghị xử lý cán bộ vi phạm (tỉnh Thanh Hóa⁽²⁾, tỉnh Bạc Liêu⁽³⁾, tỉnh Thái Bình⁽⁴⁾...); đồng thời, kiến nghị sửa đổi, bổ sung các quy trình, hoàn thiện quy định của

(1) Cụ thể như: Chương trình hành động thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XII), “Về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”; Chương trình hành động của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thực hiện công tác phòng, chống tham nhũng, lãng phí giai đoạn 2018 - 2020 (Ban hành kèm theo Nghị quyết số 24/NQ-MTTW, ngày 22-1-2018, của Ủy ban Trung ương MTTQVN)

(2) Giám sát theo đơn tố cáo về các vi phạm liên quan đến quyền sử dụng đất tại số nhà 38, phố Tống Duy Tân, phường Lam Sơn, thành phố Thanh Hóa, tỉnh Thanh Hóa. Sau giám sát, đã có văn bản đề nghị các cơ quan có thẩm quyền của tỉnh Thanh Hóa chỉ đạo, phối hợp xem xét giải quyết dứt điểm vụ việc; đồng thời, khắc phục, chấn chỉnh, xử lý vi phạm theo quy định

(3) Vụ việc tại Trung tâm kỹ thuật tài nguyên và môi trường, thuộc Sở Tài nguyên và Môi trường tỉnh Bạc Liêu

(4) Giám sát vụ việc liên quan đến Công ty trách nhiệm hữu hạn Gami Gas và Sơ Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Thái Bình, qua giám sát đã phát hiện một số vấn đề có dấu hiệu vi phạm, bỏ lọt tội phạm và tham nhũng, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN đã kiến nghị Viện Kiểm sát nhân dân tối cao chỉ đạo các đơn vị chức năng xem xét lại vụ việc này, cần thiết thì khởi tố vụ án, tiến hành điều tra để làm rõ và xử lý theo quy định của pháp luật. Qua các nội dung kiến nghị của Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN, Viện Kiểm sát nhân dân tối cao đã ban hành Quyết định số 571/QĐ-VKSTC, ngày 11-12-2018, về việc hủy bỏ Quyết định giải quyết khiếu nại đã có hiệu lực pháp luật. Ngày 29-1-2019, Viện Kiểm sát nhân dân tỉnh Thái Bình đã ban hành Quyết định số 18/QĐ-VKSTB, về việc giải quyết khiếu nại, trong đó quyết định “Chấp nhận khiếu nại của bà Trần Thị Kim Tân; hủy bỏ Quyết định giải quyết khiếu nại số 07/QĐ, ngày 10-5-2013, của Thủ trưởng Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an tỉnh Thái Bình; yêu cầu Cơ quan Cảnh sát điều tra Công an tỉnh Thái Bình thực hiện việc thụ lý giải quyết lại tố giác, tin báo về tội phạm theo quy định của pháp luật”

pháp luật nhằm nâng cao trách nhiệm của cán bộ, khắc phục “khe hở” còn tồn tại trong các quy định, nâng cao hiệu quả phòng, chống tham nhũng, suy thoái, tiêu cực.

Trong năm 2019, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN đã chủ trì phối hợp với các đoàn thể chính trị - xã hội thực hiện giám sát tại thành phố Đà Nẵng và tỉnh Hà Giang; MTTQVN các địa phương đều có những cách thức, hình thức triển khai các hoạt động giám sát⁽⁵⁾ hoặc góp ý cán bộ theo phân cấp, góp phần vào thành công của công tác nhân sự đại hội đảng bộ các cấp. Qua giám sát, Ban Thường trực Ủy ban Trung ương MTTQVN và MTTQVN các cấp đã có nhiều kiến nghị cụ thể tới các cơ quan hữu quan về những nội dung liên quan đến cán bộ, đảng viên và công tác cán bộ, được các cấp lắng nghe, tiếp thu và giải quyết.

Vừa qua, MTTQVN các cấp đã tổ chức thành công 3 hội nghị hiệp thương, thực hiện dân chủ, công khai, đúng quy định của pháp luật, nhằm lựa chọn những người đủ tiêu chuẩn để giới thiệu với Hội đồng bầu cử quốc gia và ủy ban bầu cử các cấp đưa về các đơn vị bầu cử; trong đó, có 856 người được giới thiệu ứng cử và 10 người tự ứng cử đại biểu Quốc hội khóa XV. Để tổ chức hiệp thương dân chủ, MTTQVN các cấp đã tổ chức hội nghị cử tri nơi cư trú, nơi công tác để lấy ý kiến nhận xét và tín nhiệm của cử tri với những người ứng cử; nhiều cán bộ, đảng viên được giới thiệu có tín nhiệm cao; tuy nhiên, một số cán bộ, đảng viên không đạt trên 50% ý kiến tín nhiệm từ những người được hỏi đã không được đưa vào danh sách giới thiệu. Qua các hội nghị hiệp thương, việc nhận được ý kiến nhận xét và góp ý của cử tri cũng là bài học bổ ích cho mỗi người ứng cử và cơ quan, tổ chức có liên quan, giúp họ thấy được những mặt còn hạn chế để phấn đấu khắc phục. Các hội nghị hiệp thương và hội nghị cử tri nơi công tác và nơi cư trú đã diễn ra dân chủ, việc thảo luận, nhận xét và biểu quyết tín nhiệm của từng người thực hiện bằng hình thức giơ tay hoặc bỏ phiếu

kín; qua đó, giúp cho người được giới thiệu ứng cử thấy rõ hơn trách nhiệm của mình với đất nước, với nhân dân. Đây cũng là kinh nghiệm đáng chú ý, bởi nếu tổ chức thật tốt việc lấy ý kiến góp ý, nhận xét từ nơi cư trú đối với cán bộ trước khi được quy hoạch, bổ nhiệm sẽ góp phần phát hiện, cảnh tỉnh, cảnh báo từ xa, phòng ngừa từ sớm, không để cán bộ vi phạm nghiêm trọng.

Trong thời gian qua, MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội đã tích cực quan tâm đến công tác giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên, thể hiện ở những nội dung, hành động cụ thể, mang quyết tâm cao của cả hệ thống mặt trận; qua đó, đã thu hút được sự quan tâm và đồng tình của các tầng lớp nhân dân. Tuy nhiên, nhiều nơi vẫn còn lúng túng trong tổ chức thực hiện, có nhận thức chưa đúng và đầy đủ về giám sát cán bộ, đảng viên của MTTQVN và nhân dân; còn biểu hiện xuôi chiều, nể nang, ngại va chạm, việc giám sát còn mang tính hình thức.

Giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên theo tinh thần Đại hội XIII của Đảng

Đại hội XIII của Đảng đã chỉ rõ: “Phát huy tính tích cực chính trị - xã hội, trí tuệ, quyền và trách nhiệm của nhân dân tham gia xây dựng, chỉnh đốn Đảng, xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội,

(5) Ủy ban MTTQVN Thành phố Hồ Chí Minh đã tham mưu Ban Thường vụ Thành ủy xây dựng và ban hành Đề án “Nâng cao vai trò của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Thành phố và nhân dân giám sát Đảng và chính quyền các cấp tại Thành phố Hồ Chí Minh giai đoạn 2020 - 2030”; Ban Thường vụ Tỉnh ủy Lâm Đồng đã phê duyệt đề án đề Mặt trận các cấp trong tỉnh giám sát việc quy hoạch cán bộ tham gia cấp ủy các cấp nhiệm kỳ 2020 - 2025...

xây dựng đội ngũ đảng viên, cán bộ, công chức”⁽⁶⁾; muốn vậy, cấp ủy đảng các cấp và MTTQVN cần “tiếp tục đổi mới tổ chức, nội dung, phương thức hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội”⁽⁷⁾. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng chỉ rõ nhiệm vụ của MTTQVN và các cơ quan có liên quan là: “Thực hiện có hiệu quả việc giám sát của các cơ quan dân cử, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và nhân dân đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu và cán bộ chủ chốt”⁽⁸⁾.

Với những nhiệm vụ nói trên, giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên được MTTQVN xác định là một trong những nhiệm vụ quan trọng, cần tiếp tục triển khai thực hiện với những nội dung, hình thức và phạm vi phù hợp. Theo đó, đối tượng và phạm vi giám sát được xác định rõ: Giám sát cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, đại biểu dân cử tại nơi cư trú và nơi làm việc, tập trung vào những nội dung sau:

- *Giám sát việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, lối sống của đội ngũ cán bộ, đảng viên, gồm:* Việc thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ; tự phê bình và phê bình; tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách; kỷ luật nghiêm minh, tự giác; đoàn kết, thống nhất. Giám sát các biểu hiện, hành vi tham nhũng, lãng phí; dung túng, bao che, tiếp tay cho tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; chạy chức quyền, chạy

chỗ, chạy luân chuyên, chạy bằng cấp, chạy danh hiệu, chạy kỷ luật, chạy tội; sa vào các tệ nạn xã hội, vi phạm thuần phong mỹ tục, truyền thống văn hóa tốt đẹp của dân tộc, chuẩn mực đạo đức gia đình và xã hội; đánh bạc, rượu chè bê tha, mê tín dị đoan; bệnh “thành tích”; quan liêu, xa rời quần chúng, thờ ơ, vô cảm, cục bộ, bè phái, cá nhân chủ nghĩa, sống ích kỷ, thực dụng, vụ lợi, lo vun vén cá nhân, thiếu trách nhiệm trước những khó khăn, bức xúc, đòi hỏi chính đáng, hợp pháp của nhân dân,... của cán bộ, đảng viên.

- *Giám sát về trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên*

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam giám sát việc cán bộ, đảng viên thực hiện các quy định của Đảng⁽⁹⁾, trong đó, tập trung vào một số nội dung sau:

+ Bản thân và gia đình (cha, mẹ, vợ hoặc chồng, con) gương mẫu trong thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, điều lệ của đoàn thể, quy tắc đạo đức nghề nghiệp; thực hiện quy ước, hương ước của khu dân cư, xóa bỏ hủ tục, thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội, tổ chức giỗ, tết, sinh nhật; tránh lãng phí, xa hoa, gây phản cảm trong xã hội.

+ Gương mẫu thực hành cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; khiêm tốn, trung thực, dũng cảm; chống phô trương hình thức; chống tham nhũng, lãng phí, “tư duy nhiệm kỳ”, “lợi ích nhóm”, đối trá, hối lộ, bê tha,

(6), (7) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, t. I, tr. 173 - 174, 118

(8) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Sđd, t. II, tr. 238

(9) Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 7-6-2012, của Ban Bí thư, “Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp”; Chi thị số 33-CT/TW, ngày 3-1-2014, của Bộ Chính trị, “Về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với việc kê khai và kiểm soát việc kê khai tài sản”; Quy định số 55-QĐ/TW, ngày 19-12-2016, của Bộ Chính trị, “Về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên”; Quy định số 08-QĐi/TW, ngày 25-10-2018, của Ban Chấp hành Trung ương, về “Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương”; Quy định số 205-QĐ/TW, ngày 23-9-2019, của Bộ Chính trị, “Về việc kiểm soát quyền lực trong công tác cán bộ và chống chạy chức, chạy quyền”; Kết luận số 01-KL/TW, ngày 18-5-2021, của Bộ Chính trị, “Về tiếp tục thực hiện Chi thị số 05-CT/TW, của Bộ Chính trị, “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”

truy lạc, nói không đi đôi với làm, chạy theo danh vọng, địa vị, tư lợi cá nhân, tha hóa quyền lực.

+ Gương mẫu, trung thực trong kê khai lý lịch, bằng cấp, tài sản (nhà, đất, thu nhập, vốn góp...); động viên ông, bà, cha, mẹ, vợ hoặc chồng, anh, chị, em và giáo dục con, cháu giữ gìn phẩm chất đạo đức, lối sống; không vi phạm pháp luật; không để người thân lợi dụng vị trí công tác, quyền hạn của mình để trục lợi.

+ Nêu gương trong việc thực hiện các quy định khi đi công tác tại các cơ quan, cơ sở trong và ngoài nước.

- *Giám sát về đạo đức, văn hóa công vụ, trách nhiệm thực thi công vụ của đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, gồm:*

+ Việc thực hiện các chuẩn mực đạo đức công vụ và đạo đức nghề nghiệp của người đứng đầu, cán bộ chủ chốt trong việc ban hành tiêu chuẩn đạo đức nghề nghiệp, quy trình, quy chế công tác; phát huy vai trò của các đoàn thể chính trị - xã hội; thực hiện công tác vận động quần chúng; việc lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng văn hóa công sở, việc thực hiện Quy chế Dân chủ ở cơ sở.

+ Việc chấp hành và thực hiện các quy định của cán bộ, công chức, viên chức theo quy định của *Luật Cán bộ, công chức* và *Luật Viên chức*, tập trung vào các nội dung: Cán bộ, công chức, viên chức phải thực hiện nghĩa vụ đôi với Đảng, Nhà nước và nhân dân, nghĩa vụ trong thi hành công vụ, nghĩa vụ là người đứng đầu; phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư trong hoạt động công vụ và không được trốn tránh trách nhiệm, thoái thác nhiệm vụ được giao; gây bè phái, mất đoàn kết; tự ý bỏ việc; sử dụng tài sản của Nhà nước và của nhân dân trái pháp luật; lợi dụng, lạm dụng nhiệm vụ, quyền hạn để trục lợi; tiết lộ thông tin liên quan đến bí mật nhà nước.

- *Giám sát việc đội ngũ cán bộ, đảng viên giữ mối liên hệ với nhân dân, gồm:*

Giám sát việc cán bộ, đảng viên thực hiện theo Điều 2 Quy định số 213-QĐ/TW, ngày

2-1-2020, của Bộ Chính trị, "*Về trách nhiệm của đảng viên đang công tác thường xuyên giữ mối liên hệ với tổ chức đảng và nhân dân nơi cư trú*".

Đối với những người đứng đầu cấp ủy, giám sát việc họ thực hiện Quy định số 11-QĐi/TW, ngày 18-2-2019, của Bộ Chính trị, "*Về trách nhiệm của người đứng đầu cấp ủy trong việc tiếp dân, đối thoại trực tiếp với dân và xử lý những phản ánh, kiến nghị của dân*".

Về giám sát đối với cán bộ, đảng viên ở nơi cư trú, ban thường trực ủy ban MTTQVN cấp xã thực hiện giám sát như đã nêu; tuy nhiên, chỉ triển khai giám sát đối với cán bộ, đảng viên ở nơi cư trú và chỉ thành lập đoàn giám sát khi xét thấy cần thiết. Nhiệm vụ trọng tâm là: Xây dựng và triển khai kế hoạch giám sát cán bộ, đảng viên ở nơi cư trú; phân công, chỉ đạo, hướng dẫn ban công tác mặt trận các khu dân cư, ban thanh tra nhân dân thực hiện giám sát cán bộ, đảng viên sinh hoạt tại nơi cư trú trên cơ sở danh sách cán bộ, đảng viên sinh hoạt tại nơi cư trú theo từng địa bàn dân cư. Chỉ đạo, hướng dẫn ban công tác mặt trận ở các khu dân cư phối hợp với các chi ủy trong đánh giá, nhận xét đôi với cán bộ, đảng viên tại nơi cư trú. Ban hành báo cáo giám sát, trong đó nêu rõ các đề xuất, kiến nghị, phản ánh với cấp ủy cùng cấp và ban thường trực ủy ban MTTQVN cấp huyện.

Ban công tác mặt trận ở khu dân cư căn cứ số lượng, danh sách cán bộ, đảng viên sinh hoạt nơi cư trú để phối hợp với chi đoàn, chi hội các đoàn thể chính trị - xã hội phân công các thành viên giám sát đôi với từng cán bộ, đảng viên sinh hoạt nơi cư trú; tổng hợp kết quả giám sát, báo cáo định kỳ 6 tháng, 1 năm hoặc khi có yêu cầu của chi bộ khu dân cư và ban thường trực ủy ban MTTQVN cấp xã; phối hợp với chi ủy nhận xét cán bộ, đảng viên sinh hoạt tại nơi cư trú theo định kỳ và khi có đề nghị, yêu cầu cần thực hiện liên quan đến hồ sơ về công tác cán bộ, đảng viên.

Ban thanh tra nhân dân căn cứ vào chỉ đạo, hướng dẫn của ban thường trực ủy ban MTTQVN cấp xã, để tổ chức các hoạt động giám sát cán bộ, đảng viên ở nơi cư trú đối với các nội dung nêu trên theo quy định của pháp luật về thanh tra nhân dân.

Đối với cán bộ, đảng viên ở nơi làm việc, ban thường trực ủy ban MTTQVN phối hợp và đề nghị công đoàn cùng cấp chủ trì, xây dựng kế hoạch, hướng dẫn công đoàn các cơ quan, đơn vị triển khai giám sát thường xuyên đối với cán bộ, đảng viên tại nơi làm việc thông qua phương pháp giám sát trực tiếp hoặc gián tiếp (tổ chức công đoàn định hướng nhiệm vụ cụ thể cho từng cấp: Công đoàn cấp trên trực tiếp cơ sở, công đoàn cơ sở và công đoàn bộ phận, tổ công đoàn). Tổ chức MTTQVN các cấp phối hợp cùng tổ chức công đoàn cùng cấp theo dõi, nắm bắt, trao đổi thông tin, các ý kiến góp ý, phản ánh và tổng hợp tình hình liên quan, báo cáo cấp ủy cùng cấp, ủy ban MTTQVN, tổ chức công đoàn cấp trên trực tiếp (định kỳ 6 tháng, 1 năm hoặc đột xuất).

Về hình thức giám sát, MTTQVN giám sát thông qua quá trình tìm hiểu, giao tiếp với cán bộ, đảng viên; qua các hoạt động của MTTQVN, các đoàn thể; qua hội nghị, diễn đàn, tiếp xúc, trao đổi, đối thoại, phiếu khảo sát, hòm thư góp ý; giám sát thông qua tiếp nhận thông tin báo cáo, kiến nghị của các tổ chức; khiếu nại, tố cáo, phản ánh của cá nhân, đoàn viên, hội viên và nhân dân; qua phản ánh của người có uy tín trong cộng đồng dân cư, dư luận xã hội, cơ quan truyền thông đại chúng; thông qua hoạt động của ban công tác mặt trận ở khu dân cư, ban thanh tra nhân dân ở xã, phường, thị trấn và ban thanh tra nhân dân ở cơ quan hành chính nhà nước, đơn vị sự nghiệp công lập, doanh nghiệp nhà nước; thành lập đoàn giám sát của ủy ban MTTQVN các cấp và các đoàn thể chính trị - xã hội.

Ban thường trực ủy ban MTTQVN các cấp thực hiện giám sát thường xuyên; đồng thời, khi nhận được thông tin phản ánh hoặc

phát hiện cán bộ, đảng viên thuộc cấp ủy đảng cùng cấp quản lý có dấu hiệu, hành vi vi phạm các quy định của Đảng, pháp luật của Nhà nước thì chủ động trao đổi với cơ quan kiểm tra, thanh tra cùng cấp, triển khai hoạt động giám sát cán bộ, đảng viên theo Nghị quyết liên tịch số 403/2017/NQLT-UBTVQH14-CP-ĐCTUBTWMTTQVN; gửi kiến nghị sau giám sát đến cấp ủy, cơ quan có thẩm quyền quản lý cán bộ, đảng viên (trường hợp phát hiện cán bộ, đảng viên không thuộc cấp ủy cùng cấp quản lý có biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống thì báo cáo, phản ánh với cấp có thẩm quyền quản lý cán bộ, đảng viên đó).

Để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp hoàn thành tốt nhiệm vụ trong thời gian tới

Để MTTQVN thực hiện tốt vai trò giám sát về trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên, trong thời gian tới cần tiếp tục quan tâm thực hiện một số nội dung sau:

Một là, các cấp ủy đảng quan tâm lãnh đạo, tạo điều kiện để Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội thực hiện thuận lợi nhiệm vụ được quy định

Trên cơ sở tập hợp ý kiến, kiến nghị của cử tri và nhân dân, qua phản ánh của cơ quan báo chí, dư luận xã hội và các nguồn thông tin khác, ủy ban MTTQVN các cấp chủ động phối hợp giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của cán bộ, đảng viên, tập trung hướng vào những vấn đề gắn trực tiếp với cuộc sống của nhân dân, gắn với các quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân, những vấn đề đông đảo nhân dân quan tâm, bức xúc, cần sớm được giải quyết. Thường xuyên, đột xuất kịp thời phản ánh, đề xuất, kiến nghị giải quyết ý kiến, nguyện vọng của nhân dân gắn với trách nhiệm của cán bộ các cấp.

Hai là, tăng cường sự phối hợp giữa Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức thành viên, các cơ quan, tổ chức khác trong giám

sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên

Hoạt động giám sát của MTTQVN chỉ có thể phát huy hiệu quả tốt khi có sự phối hợp và thực hiện một cách đồng bộ với các hoạt động giám sát, thanh tra, kiểm tra, kiểm sát của các cơ quan, tổ chức khác trong hệ thống chính trị. Vì vậy, cần tăng cường sự phối hợp, kết hợp giữa hoạt động giám sát của MTTQVN và các tổ chức thành viên với hoạt động giám sát quyền lực, các hoạt động thanh tra của các cơ quan nhà nước, hoạt động kiểm tra của Đảng và hoạt động giám sát của Quốc hội, hội đồng nhân dân các cấp... Cần có quy chế phối hợp giữa các cơ quan, có như vậy, sẽ góp phần làm cho hoạt động giám sát của MTTQVN ngày càng hiệu quả, huy động được các cơ quan, tổ chức và nhân dân tham gia; qua đó, sẽ tạo sức mạnh góp phần ngăn chặn, xử lý có hiệu quả tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; phòng, chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; phòng, chống tham nhũng, tiêu cực một cách hiệu quả.

Ba là, tuyên truyền để nhân dân hiểu và tham gia vào các hoạt động giám sát việc thực thi công vụ của cán bộ, công chức, viên chức, gồm: Tuyên truyền, vận động nhân dân phát huy quyền làm chủ, thực hiện đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, nghiêm chỉnh thi hành Hiến pháp và pháp luật của Nhà nước. Do hệ thống tổ chức của MTTQVN và mạng lưới báo cáo viên, tuyên truyền viên pháp luật của MTTQVN xuống đến tận các ban công tác mặt trận ở thôn, làng, ấp, bản, tổ dân phố, nên số lượng người tham gia công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật của MTTQVN trên phạm vi cả nước rất đông đảo, nhất là ở cơ sở và khu dân cư. Đây là lực lượng nòng cốt để tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện và hoàn thiện chính sách, pháp luật; giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên; góp

phần thực hiện có hiệu quả các hoạt động giám sát và xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc từ cơ sở.

Bốn là, tiếp tục hoàn thiện thể chế để phát huy giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội

Yêu cầu này đòi hỏi hệ thống pháp luật phải quy định ngày càng hoàn thiện, đầy đủ, cụ thể và rõ ràng các vấn đề liên quan đến hoạt động giám sát của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội, nhất là quy định và mở rộng hơn nội dung, hình thức công khai liên quan đến công tác cán bộ và cán bộ, đảng viên, như quy hoạch cán bộ, tóm tắt lý lịch cán bộ, kê khai tài sản và thu nhập của cán bộ... Đây là cơ sở pháp lý không chỉ cho hoạt động giám sát của MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội, mà còn là cơ sở để các cơ quan, tổ chức và nhân dân, nhất là những đối tượng chịu sự giám sát và những người có quyền, lợi ích liên quan, theo dõi việc MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội thực hiện chức năng, nhiệm vụ giám sát của mình.

Cần nghiên cứu để sửa đổi, bổ sung, hoàn thiện một bước *Quy chế giám sát và phản biện xã hội* của Bộ Chính trị, trong đó tiếp tục hoàn thiện hơn cơ chế để MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội giám sát đối với tổ chức đảng và đảng viên; xác định rõ hơn, cụ thể hơn trách nhiệm của tổ chức và đảng viên đối với hoạt động giám sát và cơ chế tiếp thu, thực hiện các kiến nghị, yêu cầu sau giám sát của MTTQVN. Xây dựng cơ chế tiếp thu, giải trình những kiến nghị của MTTQVN, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong hoạt động GSPBXH. Thực tế hiện nay, một số địa phương đã xây dựng và ban hành quy chế tiếp thu, giải trình của cấp ủy, người đứng đầu chính quyền địa phương đối với các kiến nghị của nhân dân thông qua MTTQVN. Tuy nhiên, việc thực hiện vấn đề này chưa thống nhất, chưa đồng bộ, đòi hỏi phải có cơ chế rõ ràng, cụ thể, ràng buộc trách nhiệm để từ đó, tạo nhận thức và hành động một cách thống nhất.

Năm là, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp cần thực hiện đồng bộ, đa dạng các hình thức giám sát theo các văn bản quy định và hướng dẫn hiện hành

Quyết định số 217-QĐ/TW, Quyết định số 218-QĐ/TW của Bộ Chính trị (Khóa XI); các quy định của *Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam* năm 2015; Nghị quyết liên tịch số 403/2017/NQLT-UBTVQH14-CP-ĐCTUBTWMTTQVN, đã quy định 4 hình thức giám sát cơ bản của MTTQVN là: Nghiên cứu, xem xét văn bản của cơ quan có thẩm quyền liên quan đến quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân; tổ chức đoàn giám sát; thông qua hoạt động của ban thanh tra nhân dân được thành lập ở cấp xã, ban giám sát đầu tư của cộng đồng; tham gia giám sát với cơ quan, tổ chức có thẩm quyền. Tuy nhiên, hiện nay MTTQVN các cấp ở địa phương, và kể cả cấp Trung ương, mới chỉ chú trọng vào hình thức tổ chức đoàn giám sát mà chưa quan tâm thích đáng các hình thức giám sát khác. Trong khi đó, việc tổ chức đoàn giám sát lại có những khó khăn không nhỏ, như việc tổ chức phức tạp, đòi hỏi nhiều nhân sự tham gia; tốn kém về kinh phí, phương tiện, việc bố trí thời gian... Vì vậy, bên cạnh vấn đề cần tính toán việc sử dụng hình thức giám sát theo đoàn sao cho thật hiệu quả trong những trường hợp thực sự cần thiết, tránh tổ chức tràn lan theo phong trào; thì thời gian tới cần chú trọng sử dụng các hình thức giám sát khác, trong đó cần đặc biệt lưu ý tới, sử dụng hình thức nghiên cứu, xem xét văn bản của cơ quan có thẩm quyền liên quan đến quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của nhân dân. Đây là hình thức hiệu quả, ít tốn kém và rất phù hợp với điều kiện của các cấp MTTQVN, khi cấp nào cũng có thể tham gia, mà hiệu quả nhất là ở cấp trung ương.

Sáu là, tiếp tục đổi mới về tổ chức bộ máy và các điều kiện bảo đảm cho hoạt động giám sát của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam

Để thực hiện tốt hoạt động giám sát nói chung và giám sát việc thực hiện trách nhiệm nêu gương và rèn luyện chuẩn mực đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên nói riêng thì MTTQVN và các đoàn thể chính trị - xã hội cần thu hút và sử dụng được những người thực sự có đức, có tài, có dũng khí, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm trong hoạt động giám sát. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cần có các biện pháp nâng cao trình độ đội ngũ lãnh đạo mặt trận các cấp, có chính sách quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng và thu hút cán bộ có năng lực, trình độ, phẩm chất, đạo đức. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cần tập hợp, xây dựng được một đội ngũ chuyên gia có năng lực chính trị, trình độ chuyên môn, có chính kiến, có tư duy độc lập, thực sự có tâm, nắm vững và hiểu được nguyện vọng chính đáng của nhân dân. Với tổ chức hệ thống mặt trận chặt chẽ, hợp lý, hoạt động có hiệu quả sẽ thực hiện tốt chức năng giám sát mà Đảng, Nhà nước và nhân dân mong muốn.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam cần phát huy tối đa tiềm năng to lớn của các tổ chức thành viên và các cá nhân tiêu biểu, các nhân sĩ, trí thức, các nhà khoa học, các hội đồng tư vấn. Đồng thời, thông qua hoạt động của MTTQVN và các tổ chức thành viên, MTTQVN cần làm tốt việc tổng hợp ý kiến, đề nghị, kiến nghị của cử tri và các tầng lớp nhân dân, tập hợp dư luận xã hội; bởi, đây là nguồn thông tin, tư liệu vô cùng phong phú để có cơ sở giám sát một cách có hiệu quả.

Đề chủ động trong hoạt động giám sát cũng như các hoạt động khác của hệ thống MTTQVN, Quốc hội, Chính phủ cần đổi mới cơ chế và có những quy định mang tính chất đặc thù về tổ chức và tài chính của MTTQVN, theo hướng nâng cao tính chủ động cho ủy ban MTTQVN các cấp trong hoạt động nói chung cũng như hoạt động giám sát nói riêng, nhất là về kinh phí hoạt động. Việc Quốc hội quyết định phân bổ kinh phí hoạt động cho hệ thống MTTQVN là một đề xuất cũng cần được quan tâm nghiên cứu. □